

**ACORD 106/2022, de 9 de novembre, del Ple
del Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

**Sobre l'anàlisi d'uns continguts emesos el 16 d'octubre de 2022 al programa
Telenotícies vespre de TV3 relatius a la situació de minoria parlamentària en què
es troba el Govern**

Fets

1r. Amb data 19 d'octubre de 2022 va tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) una queixa signada per la presidenta i el secretari general de Junts per Catalunya en relació amb un contingut emès al *TN vespre* del 16 d'octubre.

L'escrit de queixa afirma que:

“[...] en el Telenotícies Vespre d'avui s'ha realitzat una peça d'anàlisi polític en la que es volia escatir la viabilitat del govern del president Aragonès que, recordem-ho, actualment només compta amb el suport dels seus 33 diputats del total dels 135 de l'arc parlamentari.

Per a l'anàlisi, la peça es fonamenta en només dues opinions: la de la Sra. Anna Simó (coneguda militant d'ERC des de 1990, consellera de Benestar Família entre 2003 i 2006, i diputada per ERC al Parlament entre 2015 i 2017) i del Sr. Enric Marín (que just en la peça anterior del mateix TNv s'havia pogut veure formant part de la nova Executiva d'ERC que encapçalaran novament el Sr. Oriol Junqueras i la Sra. Marta Rovira) [...]”.

Així, les persones que presenten la queixa consideren que:

“[...] Des d'una perspectiva periodística i des de la que hauria de ser voluntat determinada d'un mitjà públic –facilitar punts de vista objectius o, en tot cas, que contraposin parers per respecte a l'audiència– és absolutament injustificable aportar com a opinions raonades la de persones que defensen obertament les sigles a les que pertanyen i que coincideixen amb les del Govern sobre el que oferien opinió [...]”.

I afegeixen que:

“[...] Ens sembla un fet greu i perillós que afecta la credibilitat i la necessària independència dels mitjans públics, [...] Igualment, us demanem que vetlleu per tal que un fet d'aquesta gravetat no es torni a produir [...]”.

2. L'Àrea de Continguts del Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha elaborat l'Informe 88/2022, de 3 de novembre, amb l'objectiu d'analitzar la peça informativa emesa el 16 d'octubre de 2022 al *TN vespre* de TV3 a la qual fa referència la queixa presentada per Junts per Catalunya, i el marc de relat informatiu en què aquest contingut s'insereix.

L'informe constata que al *TN vespre* del 16 d'octubre de 2022 s'hi emeten dues peces informatives en les quals es parla de qüestions relacionades amb la situació de minoria parlamentària en què es troba el Govern actual.

La primera de les dues peces analitzades fa referència als suports parlamentaris que necessita el Govern de Catalunya per aprovar els pressupostos de la Generalitat per tal d'evitar-ne una pròrroga. En la seva introducció, la conducció de l'espai afirma:

“[...] Més pressió del Govern a Junts perquè donin suport als pressupostos i s'eviti una pròrroga dels comptes. La setmana que té previst reunir-se amb Jordi Turull, el president Pere Aragonès espera un gest dels seus antics socis de coalició i els insta a no inhibir-se de les seves responsabilitats amb els ciutadans [...]”.

Les imatges que il·lustren l'inici de la peça corresponen a l'acte de presentació a Barcelona de la candidatura d'Oriol Junqueras i Marta Rovira per revalidar el lideratge en la direcció d'ERC i a continuació s'hi inclou temps de paraula de Pere Aragonès (identificat pel mitjà com a president de la Generalitat), que intervé des de l'exterior de la seu d'ERC, i de Carles Campuzano (al qual la veu en *off* es refereix com a conseller de Drets Socials i exdiputat convergent), que ho fa en el marc d'una entrevista realitzada pel diari *La Vanguardia*. Totes dues intervencions guarden relació amb els pressupostos de la Generalitat i inclouen interpel·lacions a Junts per Catalunya perquè en facilitin l'aprovació.

Després d'aquestes declaracions se sobreimprimeix un tuit del portaveu de Junts per Catalunya, Josep Rius, en què retreu les crítiques de Carles Campuzano al seu partit, amb el comentari següent:

“[...] El 'govern del 80%' ha durat ben poc. Que només d'estrenar-te al càrrec et dediquis a atacar altres partits i un grup parlamentari gràcies al vot del qual el president Aragonès t'ha nomenat conseller, no és un bon començament per servir 'la Catalunya sencera [...]’”.

Les imatges que s'ofereixen a continuació corresponen a un acte d'En Comú Podem celebrat a Castelldefels, que inclouen unes declaracions de la presidenta del seu Grup Parlamentari, Jéssica Albiach, també en relació amb els pressupostos, en què afirma:

“[...] Esquerra Republicana té moltes cares. No sabem amb quin peu s'aixecarà demà. Per tant, nosaltres, evidentment, li farem suar la samarreta [...]”.

La notícia finalitza amb imatges del Ple del Parlament i un comentari de la veu en *off* sobre les negociacions amb vista als pressupostos:

“[...] Aragonès ja es va reunir divendres amb els Comuns i té previst tancar després de Junts, també trobades amb la CUP i el PSC [...]”.

La segona notícia que s'inclou en el fragment analitzat aborda els suports parlamentaris necessaris per a l'estabilitat del Govern en minoria. Es presenta com a continuació de l'anterior amb la locució següent de la conducció del programa:

“[...] Doncs aprovar els pressupostos serà una tasca complicada i el nou Govern d'ERC haurà de treballar les aliances fora de l'executiu. Això voldrà dir més diàleg i més negociació, no només per acordar els comptes, sinó també per aconseguir mantenir un Govern en minoria. Hem parlat amb dos exmembres del

Govern per ERC, avui retirats ja de la primera línia, per analitzar com funciona la geometria variable [...].”

La peça, que s'il·lustra amb imatges de les persones que configuren el nou executiu català al Palau de la Generalitat, dels passadissos del Parlament i de l'hemicicle del Congrés dels Diputats, es construeix d'acord amb la intercalació de declaracions d'Anna Simó (exconsellera de Benestar Social per ERC entre 2003 i 2006) i d'Enric Marín (exsecretari de Comunicació del Govern per ERC entre 2004 i 2006), que havia aparegut en segon pla en les imatges relatives a l'executiva d'ERC de la notícia anterior.

Consideracions jurídiques

1. Marc normatiu

Les lletres *a* i *d* de l'apartat 1 de l'article 20 de la CE reconeixen com a drets fonamentals el dret a expressar i difondre lliurement pensaments, idees i opinions mitjançant la paraula, l'escrit o qualsevol altre mitjà de reproducció (llibertat d'expressió) i el dret a comunicar i rebre lliurement informació veraç per qualsevol mitjà de difusió (llibertat d'informació).

L'article 3 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA), garanteix l'exercici legítim dels drets fonamentals a la llibertat d'expressió i d'informació en el marc de la comunicació audiovisual, a la vegada que l'article 7 de la mateixa llei defineix el concepte de *veracitat informativa* tot afirmant que “[...] La informació difosa pels prestadors de serveis de comunicació audiovisual ha d'ésser veraç. S'entén per informació veraç la que es fonamenta en fets que es poden sotmetre a una comprovació diligent, professional i fidedigna”.

Des del punt de vista del tractament jurisprudencial d'aquests drets fonamentals, la llibertat d'informació comprèn la comunicació de fets susceptibles de contrast amb dades objectives, i la seva protecció constitucional “[...] alcanza un máximo nivel cuando es ejercitada por los profesionales de la información mediante el vehículo institucionalizado de la formación de la opinión pública que es la prensa, entendida en su más amplia acepción [...]”. (STC 77/2009, de 23 de març).

En concret, en l'àmbit de la llibertat d'informació i vinculat a l'objecte de la queixa presentada, cal portar a col·lació dues sentències importants: 1) La STS de 3 de març de 2011, que assenyala que “[...] queda a criterio de los profesionales de la información que trabajan en TVC decir cuales son las noticias de las que se va informar y no se les puede obligar a informar sobre determinados hechos contra de su criterio. [...]”; i la STS de 4 de maig de 2021, que assenyala que “[...] no cabe imponer al informador alternativas en el tratamiento de la información que publica. [...]”.

2. El tractament de la informació en el Mandat marc del sistema públic audiovisual per al període 2020-2026 i en el *Llibre d'estil* de la CCMA

L'apartat 3 de l'article 26 de la LCA fixa com a missions específiques de servei públic: “[...] la transmissió d'una informació veraç, objectiva i equilibrada, respectuosa amb el pluralisme polític, social i cultural, i també amb l'equilibri territorial [...]” (lletra *b*).

I l'apartat 2 de l'article 22 la Llei 11/2007, d'11 d'octubre, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, relatiu als principis generals de la CCMA, disposa que “[...] la programació de servei públic dels canals de la Corporació Catalana de Mitjans

Audiovisuals ha d'ésser plural per a tractar de satisfer les necessitats del conjunt de la població. [...]”.

En aquest aspecte, el punt 1 de l'apartat B del Mandat marc del sistema públic audiovisual per al període 2020-2026 estableix les obligacions específiques següents dels mitjans audiovisuals públics: “[...]”

- a) Oferir una informació àmplia, veraç, contrastada, imparcial, rigorosa, territorialment equilibrada i precisa sobre les qüestions d'actualitat que afecten la comunitat a què s'adrecen, i actuar amb respecte als drets dels usuaris. Aquesta informació i aquesta anàlisi han d'ésser plurals i garantir la inclusió dels grups socials, polítics, culturals i associatius representatius.
- b) Ésser exemplars en la igualtat, tant pel que fa al tracte, les oportunitats, l'accés a aquestes oportunitats i els resultats entre homes i dones com a l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i les imatges, amb l'objectiu d'aconseguir una societat sense discriminacions.
- c) Vetllar, a nivell intern, per garantir que els periodistes i els altres col·lectius que hi treballen puguin dur a terme llur activitat amb la qualitat professional requerida i en les millors condicions d'independència. En aquest sentit, l'estabilitat laboral ha d'ésser un objectiu prioritari.
- d) Fer, cadascun dels prestadors de serveis audiovisuals, el manteniment del llibre d'estil, com a codi intern de les persones que hi treballen i de les que hi col·laboren, que dona coherència a les fórmules expressives i les unifica amb l'objectiu de dotar-ne la programació i els altres serveis d'una imatge pròpia, original i coherent. [...]”.

En aquest sentit, a propòsit del tractament dels continguts i dels gèneres de la informació, reproduïm, a continuació, els epígrafs del *Llibre d'estil* de la CCMA –en la seva *Guia editorial* i *Manual d'ús*– que resulten significatius:

- Guia editorial. Principis professionals.

Veracitat i rigor (epígraf 1.1.3.1.2.): “[...]”

Els mitjans de la CCMA difonem informació contrastada i fidel a la realitat, explicada de manera clara, exacta i precisa.

Prioritzem l'avaluació i l'anàlisi de la informació abans de difondre-la per assolir la credibilitat que ens ha de distingir davant la ciutadania.

No especulem, no fem conjectures i no difonem rumors. Si desconexim alguna dada rellevant de la informació que oferim, ho diem.

Reconeixem els errors importants i els corregim amb la màxima diligència i donant a la rectificació una rellevància equivalent. [...]”.

Imparcialitat, neutralitat i pluralisme (epígraf 1.1.3.1.5): “[...]”

Actuem amb imparcialitat, neutralitat i respecte pel pluralisme. En un conflicte, mantenim l'equilibri raonable a l'hora de donar presència a les parts, sense reduir la informació a la simple cessió acrítica d'espai a aquestes parts. No prenem partit, contextualitzem les notícies i oferim elements de judici a la ciutadania. [...]”.

- Manual d'ús. Informació general.

Objectivitat, imparcialitat i equilibri informatiu (epígraf 2.1.1.4.1.): “[...]”

Presentem els continguts informatius amb imparcialitat, sense prendre partit per cap opció i sense deixar-nos influir per les fonts que ens faciliten les notícies.

En temes en què hi ha punts de vista diferents o fins i tot confrontats, busquem opinions contrastades entre les veus més representatives. Si no hem pogut obtenir la versió d'una de les parts perquè ens l'ha denegada o per qualsevol altra circumstància, ho fem saber a l'audiència, especialment si això provoca un desequilibri informatiu.

Explicuem els fets des d'un punt de vista neutre i equidistant, i no convertim les opinions en fets.

Evitem convertir en una opinió personal els elements interpretatius que necessiten algunes peces informatives per contextualitzar-les i fer-les més entenedores.

La imparcialitat es basa en l'equilibri informatiu, que no és una successió acrítica d'opinions, sinó que consisteix a ponderar les valoracions sobre un mateix fet, situar-les en el seu context, explicar els motius que les originen i presentar-les en funció de la representativitat social, el prestigi o l'autoritat de qui les expressa.

Evitem mostrar simpaties cap a una de les parts.

La rapidesa amb què treballem en els mitjans audiovisuals fa que no sempre es puguin incloure totes les opinions o els punts de vista en una mateixa peça o un mateix espai. Es pot arribar a l'equilibri informatiu en tot el seguiment de la notícia.

En els mitjans d'informació continuada, l'efecte multiplicador provocat per la repetició de continguts pot comprometre l'equilibri i sobredimensionar una notícia, una de les versions que se'n facin o bé alguna de les opinions que s'hi recullen. La dinàmica d'aquests mitjans ens obliga a equilibrar contínuament els continguts. [...]”.

Enfocament de les notícies (epígraf 2.1.1.5.2.): “[...]”

Produïm i difonem els nostres continguts informatius des de Catalunya.

Els nostres principals destinataris són els ciutadans de Catalunya i els dels països i territoris de parla catalana. També tenim present que els nostres continguts són accessibles a tot el món.

Ens adrecem a tota la societat, sense exclusions. Enfoquem les nostres informacions des dels diferents punts de vista que expliquen la realitat plural i heterogènia de la nostra societat. Per exemple, en una vaga de l'ensenyament explicuem tant els problemes que l'aturada provoca en les famílies com els motius de la protesta del professorat o la posició de l'administració. [...]”.

2. Sobre l'eventual manca de pluralitat d'opinions en les dues peces informatives objecte d'aquest acord

Una de les peces analitzades, concretament la segona, que informa sobre les aliances que necessitarà el Govern per a la seva estabilitat, inclou, només, temps de paraula d'ERC (50 segons), la qual es construeix d'acord amb la intercalació de declaracions d'Anna Simó (exconsellera de Benestar Social per ERC entre 2003 i 2006) i d'Enric Marín (exsecretari de Comunicació del Govern per ERC entre 2004 i 2006) –que havia aparegut en segon pla en les imatges relatives a l'executiva d'ERC de la notícia anterior–

de manera que, pel que fa a la diversitat de veus en aquesta notícia concreta, no s'hi incorporen punts de vista diferents.

Així mateix, cal indicar que l'informe de l'Àrea de Continguts conclou que en el conjunt del contingut analitzat, relatiu a la situació de minoria en què es troba el nou Govern presidit d'ERC i a les conseqüències que aquesta circumstància pugui tenir en l'aprovació dels pressupostos i en l'estabilitat de l'executiu des de l'àmbit dels suports parlamentaris, les veus que hi apareixen són les d'ERC (50 segons), el Govern de Catalunya (22 segons), Junts per Catalunya (12 segons) i En Comú Podem (8 segons). Totes aquestes intervencions es realitzen en forma d'insert, tret de la de Junts per Catalunya, que es presenta en forma de sobreimpressió en pantalla d'un tuit.

En aquest context, la peça que aborda les aliances que necessitarà el Govern per a la seva estabilitat inclou, només, temps de paraula d'ERC (50 segons), de manera que, pel que fa a la diversitat de veus en aquesta notícia concreta, no s'hi incorporen punts de vista diferents.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per unanimitat, el següent

ACORD

1. Constatar que, d'acord amb els criteris que aplica el Consell, l'avaluació de l'observança del pluralisme requereix de períodes de temps suficientment llargs per situar les dades en un context temporal ampli. En conseqüència, tenint en compte aquests paràmetres, en els continguts analitzats no hi ha una manca d'observança de l'obligació de pluralisme.
2. Fer constar que en la peça que aborda les aliances que necessitarà el Govern per a la seva estabilitat no s'hi incorporen punts de vista diferents que permetin contrastar posicionaments, fet que ha de ser entès com un cas de mala praxi periodística.
3. Comunicar aquest acord a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i a Junts per Catalunya.

Barcelona, 9 de novembre de 2022

Xevi Xirgo i Teixidor
President

Laura Pinyol i Puig
Consellera secretària